

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/52/2020
Identifikačné číslo spisu: 2019200148
Dátum vydania rozhodnutia: 26.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2019200148.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: G. F., nar. XX. F. XXXX, bytom T. L. XXXX/XA, O., právne zast. Odborovým zväzom KOVO, so sídlom Miletičova 24, Bratislava, IČO: 30 804 078, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 33358-2/2019-BA zo dňa 26. marca 2019, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo dňa 16. decembra 2019, č.k. 43Sa/9/2019-101, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo dňa 16. decembra 2019, č.k. 43Sa/9/2019-101, z a m i e t a.

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) právoplatným rozsudkom č.k. 43Sa/9/2019-101 zo dňa 16. decembra 2019 postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 33358-2/2019-BA zo dňa 26. marca 2019 (ďalej len „rozhodnutie žalovanej“), ako aj rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočky Senica č. 200-000639-CA04/2019 zo dňa 08. januára 2019 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“). Predmetným rozhodnutím žalovaná zmenila výrok prvostupňového rozhodnutia tak, že slová „v období od 16. októbra 2018 do skončenia dôvodu na jeho poskytovanie“ nahradila slovami „... ktorý si uplatnil od 16. októbra 2018“, pričom v ostatnom odvolanie žalobcu zamietla a prvostupňové rozhodnutie, ktorým žalobcovi nebol priznaný nárok na materské, potvrdila.

2. Krajský súd uviedol, že prvostupňový správny orgán v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval,

že žalobca si uplatnil nárok na materské ako iný poistenec na základe predloženej žiadosti o materské č. B 1097931 z dôvodu starostlivosti o maloletého syna F. F., nar. X. Z. XXXX z poistného vzťahu zamestnanca zamestnávateľa Schaeffler Skalica, spol. s.r.o., Skalica (ďalej len „zamestnávateľ žalobcu“), ktorý trvá od 01. októbra 2004 a súbežne v období od 16. októbra 2018 do 29. apríla 2019 (28 týždňov) žalobcovi trvalo povinné nemocenské poistenie zamestnanca u toho istého zamestnávateľa, na základe vzniku nového pracovného pomeru, ktorý bol uzatvorený presne na obdobie poskytnutej rodičovskej dovolenky. V rozhodnutí žalovaná uviedla, že v prípade žalobcu ide o účelové konanie, s cieľom dosiahnuť finančný prospech uplatnením si nároku na nemocenskú dávku, pričom žalobca uzatvorením novej pracovnej zmluvy so zamestnávateľom dosiahol, že hoci naďalej aj po 15. októbri 2018 vykonáva pracovnú činnosť pre zamestnávateľa, za ktorú dosahuje príjem, podmienka absencie príjmu ustanovená v § 30 zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) je splnená. Žalobca z pôvodného pracovného pomeru nastúpil na rodičovskú dovolenku, avšak nedošlo k prerušeniu výkonu práce žalobcom za účelom prevzatia dieťaťa do starostlivosti. Za tohto stavu považovali správne orgány prevzatie dieťaťa do starostlivosti žalobcom za formálne, ktoré bolo deklarované predloženou rodičovskou dohodou, pričom matka dieťaťa sa do pracovného procesu nevrátila.

3. Z administratívneho spisu krajský súd zistil, že žalobca si uplatnil nárok na materské a jeho výplatu žiadosťou o materské ako iný poistenec z dôvodu prevzatia dieťaťa do starostlivosti dňa 16. októbra 2018, z poistného vzťahu zamestnanca zamestnávateľa Schaeffler Skalica, spol. s.r.o., pričom predloženou dohodou o prevzatí dieťaťa do starostlivosti uzatvorenou medzi ním a matkou dieťaťa dňa 24. októbra 2018 deklaroval, že od 16. októbra 2018 preberá do starostlivosti dieťa F. F.. Krajský súd zistil, že nový pracovný pomer zamestnávateľa žalobcovi vznikol dňa 16. októbra 2018, t.j. v deň zhodný s dňom uplatnenia nároku na materské, resp. začiatku čerpania rodičovskej dovolenky z pôvodného pracovného pomeru, ktorý trval do 29. apríla 2019, t.j. 28 týždňov, čo zodpovedá dĺžke obdobia poskytovania materského inému poistencovi. Bolo nepochybné, že nový pracovný pomer žalobca vykonával v rovnakom rozsahu z hľadiska pracovného času ako pracovný pomer predchádzajúci, t.j. 37,5 hodín týždenne, a dosahoval príjem porovnateľnej výške, aký dosahoval z pracovnej činnosti zakladajúcej nemocenské poistenie, z ktorého si nárok na materské uplatnil.

4. Krajský súd poukázal na to, že sporným medzi účastníkmi konania bolo splnenie zákonných podmienok na priznanie materského ako nemocenskej dávky inému poistencovi - otcovi dieťaťa. Žalobca namietal, že žalovaná vec nesprávne právne posúdila, pokiaľ svoje rozhodnutie odôvodnila tým, že dôvodom nepriznania nároku na materské bolo nesplnenie podmienky prevzatia dieťaťa do starostlivosti a poskytovania starostlivosti maloletému ustanovenej v § 49 ods. 1 a 2 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z., pričom zdôraznil, že žiadny právny predpis nedefinuje, čo sa rozumie pod poskytovaním starostlivosti dieťaťu otcom dieťaťa, na čo nadväzuje skutočnosť, že žiadny právny predpis nepriznáva žalovanej právomoc skúmať, či dohoda o prevzatí dieťaťa do starostlivosti je reálna a zodpovedá správaniu sa rodičov, keďže nie je definované, čo sa rozumie pod pojmom poskytovanie starostlivosti dieťaťu otcom dieťaťa. Žalobca tiež tvrdil, že maloletému od 16. októbra 2018 poskytoval riadnu starostlivosť, a to aj napriek tomu, že mu týmto dňom vznikol druhý pracovný pomer.

5. Krajský súd zdôraznil, že účelom materského poskytovaného z nemocenského poistenia je kompenzovanie straty príjmu zo zárobkovej činnosti, ku ktorej dochádza v dôsledku zákonom predvídaných životných situácií. Na vznik nároku na materské je potrebné splnenie všeobecných podmienok stanovených v § 30 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorými sú existencia nemocenského poistenia, resp. plynutie ochrannej lehoty v deň vzniku dôvodu na poskytnutie dávky, t.j. v prípade materského inému poistencovi ku dňu prevzatia dieťaťa do starostlivosti a súčasne absencia zdaniteľného príjmu zo závislej činnosti zakladajúceho poistný vzťah, z ktorého si žiadateľ uplatňuje nárok na materské v období starostlivosti o dieťa. Súčasne je nevyhnutné splniť osobitné podmienky stanovené v § 49 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorými sú prevzatie dieťaťa do starostlivosti na základe dohody s matkou a zároveň starostlivosť otcom dieťaťa, vek dieťaťa, najmenej 270 dní nemocenského poistenia pred dňom prevzatia dieťaťa do starostlivosti, uplynutie šiestich týždňov odo dňa jeho pôrodu a nepoberanie materského alebo rodičovského príspevku matkou. Úmyslom zákonodarcu bolo odškodňovať iba skutočné, nie formálne

prevzatie starostlivosti o dieťa a s tým spojené skutočné poskytovanie starostlivosti dieťaťu priamo osobou uplatňujúcou si z dôvodu jej poskytovania s tým spojený nárok na materské. Uvedená požiadavka vyplýva z § 51 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorý s ukončením, resp. prerušením starostlivosti o dieťa z iných ako zdravotných dôvodov, spája zánik nárok na materské, a to dňom ukončenia starostlivosti o dieťa. V tejto súvislosti krajský súd zdôraznil, že právna úprava predpokladá stratu príjmu v súvislosti s prevzatím dieťaťa do starostlivosti. Ide o situáciu, že poistenec prevezme dieťa do starostlivosti s následkom ušlého príjmu z tej závislej činnosti, ktorá zakladá nemocenské poistenia, z ktorého bol uplatnený nárok na materské. Preto odporuje zmyslu a účelu zákona, aby bolo poskytnuté materské počas materskej dovolenky, resp. rodičovskej dovolenky v prípade otca dieťaťa, ak otec dieťaťa, ktorý deklaruje prevzatie dieťaťa do starostlivosti, naďalej vykonáva závislú činnosť v podstate za tých istých pracovných podmienok, ktoré vylučujú, aby mohol poskytovať starostlivosť dieťaťu, čo je aj prípad žalobcu.

6. V posudzovanom prípade bolo preukázané, že žalobca si nárok na materské uplatnil od 16. októbra 2018 z nového pracovnoprávneho vzťahu vzniknutého 16. októbra 2018, kedy začal čerpať rodičovskú dovolenku a od tohto dňa súčasne pokračoval vo výkone práce pre svojho zamestnávateľa, u ktorého je povinne nemocensky poistený od 01. októbra 2004, pričom tento poistný vzťah trvá a súbežne od 16.10.2018 do 29.04.2019 (28 týždňov) žalobcovi trvalo povinné nemocenské poistenie zamestnanca u toho istého zamestnávateľa, a to na základe vzniku nového pracovného pomeru. Krajský súd konštatoval, že 16. októbra 2018 žalobcovi vznikol nový pracovný pomer k tomu istému zamestnávateľovi, s ktorým mal dojednané v podstate rovnaké pracovné podmienky, aké v predchádzajúcom pracovnoprávnom vzťahu (37,5 hodín týždenne) a dosahoval príjem v porovnateľnej výške, akú dosahoval z pracovnej činnosti zakladajúcej nemocenské poistenie, z ktorého si nárok na materské uplatnil.

7. Z vyššie uvedeného mal krajský súd preukázané, že dňom prevzatia dieťaťa do starostlivosti, t.j. 16. októbra 2018, žalobca formálne vykázal splnenie podmienok podľa § 30 a § 49 zák. č. 461/2003 Z.z. na priznanie nároku na materské. Podľa názoru krajského súdu takáto situácia, t.j. formálne uzavretie nového pracovného pomeru u toho istého zamestnávateľa a za tých istých podmienok, nemôže naplniť tzv. dohodu rodičov o prevzatí maloletého do starostlivosti otca zo dňa 24. októbra 2018, nakoľko u žalobcu nedošlo k zmene jeho životnej situácie, ktorá by si vyžadovala kompenzáciu príjmu. U žalobcu nedošlo ani k strate príjmu zo zárobkovej činnosti, pretože naďalej vykonáva v podstate rovnakú pracovnú činnosť ako predtým a dokonca u toho istého zamestnávateľa. Za tohto stavu preto bolo možné konštatovať, že v prípade žalobcu došlo len k formálnemu nástupu na rodičovskú dovolenku a tiež k formálnemu prevzatíu dieťaťa do jeho starostlivosti. Krajský súd mal za to, že žalovaná vyvodila správny záver, pokiaľ konštatovala, že na splnenie podmienky nároku na materské musí ísť o faktické prevzatie dieťaťa do starostlivosti, čo vyplýva z § 51 zák. č. 461/2003 Z.z., ktoré rieši prerušenie starostlivosti o dieťa a s ním spojený zánik nároku na materské v prípade, ak sa poistenec prestal o dieťa starať. Ak by postačovala iba formálna starostlivosť o dieťa na základe dohody rodičov dieťaťa, resp. starostlivosť zabezpečovaná inou osobou, tak § 51 zák. č. 461/2003 Z.z. by nespĺňal logické opodstatnenie. Podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti a následného poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu ustanovená v § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. je splnená vtedy, ak otec dieťaťa fakticky, nielen formálne, prevezme dieťa do svojej starostlivosti. Spravidla ide o situáciu, kedy otec dieťaťa prerušuje svoju pracovnú činnosť, aby sa mohol o dieťa starať, a aby sa matka dieťaťa mohla vrátiť do pracovného procesu. Taktiež môže ísť o situáciu, že otec dieťaťa aj po prevzatí dieťaťa do starostlivosti vykonáva inú pracovnú činnosť, avšak v menšom rozsahu z hľadiska pracovného času ako pracovnú činnosť v pracovnom pomere, z ktorého si uplatnil nárok na materské. Krajský súd zdôraznil, že výkon zárobkovej činnosti v zásade nie je prekážkou vzniku nároku na materské inému poistencovi, pokiaľ sú pracovné podmienky na výkon práce nastavené tak, aby za ich plnenia bolo možné poskytnúť dieťaťu adekvátnu starostlivosť. Nemožno však akceptovať len formálne prevzatie dieťaťa do starostlivosti, a preto žalovaná musí skúmať, či tomu tak je alebo nie, pričom uzavretie dohody rodičov a prevzatie dieťaťa do starostlivosti iného poistenca na zabezpečovanie starostlivosti tomuto dieťaťu musí vyhodnocovať individuálne u každého dieťaťa. V rámci zisťovania skutkového stavu veci musí postupovať tak, aby boli prostriedky na nemocenské vynakladané účelne a v súlade so zákonom.

Jednoznačne účelom materského poskytovaného z nemocenského poistenia je kompenzovanie straty príjmu zo zárobkovej činnosti, ku ktorej dochádza v dôsledku rôznych životných situácií. Zákonnodarca však predpokladá stratu príjmu v súvislosti s prevzatím dieťaťa do starostlivosti, z čoho teda možno usudzovať, že účelom poskytnutia poistného plnenia, po predchádzajúcom platení poistného je situácia, že poistenec prevezme dieťa do starostlivosti, v súvislosti s čím má ušlý príjem. V predmetnej veci bolo nepochybné, že žalobca bol povinne nemocensky poistený ako zamestnanec zamestnávateľa Schaeffler Skalica, spol. s.r.o. od 01. októbra 2004. Následne 16. októbra 2018 u tohto istého zamestnávateľa uzatvoril nový pracovný pomer a súčasne požiadal o materské s tým, že podľa potvrdenia zamestnávateľa rodičovská dovolenka mu bola poskytnutá od 16.10.2018 do 29.04.2019. Znamená to, že žalobca ako poistenec popri pracovnom pomere, z ktorého si uplatnil nárok na materské, uzatvoril s tým istým zamestnávateľom nový pracovný vzťah, na rovnakú pracovnú činnosť, pri rovnakom pracovnom čase, s rovnakým miestom výkonu práce a rovnakej mzde.

8. K rozsudku Krajského súdu v Prešove sp.zn. 8Sa/6/2009 zo dňa 25. júla 2019, na ktorý poukázal žalobca, krajský súd uviedol, že tento nemožno aplikovať na predmetnú vec, pretože išlo o rozdielnu skutkovú situáciu. V prípade rozhodnutia Krajského súdu v Prešove poistenec uzavrel pracovnú zmluvu s iným zamestnávateľom, než s tým, u ktorého začal čerpať rodičovskú dovolenku a z ktorého si uplatnil nárok na materské. Taktiež tento súd prihliadol na skutočnosť, že poistenec určité dni vykonával prácu z domu, pričom v danom prípade žalobca uzavrel pracovnú zmluvu s tým istým zamestnávateľom, a to odo dňa, kedy si uplatnil aj nárok na materské, t.j. od 16. októbra 2018 a sice žalobca pokračoval vo výkone práce na základe novej pracovnej zmluvy, avšak za tých istých podmienok ako mal uzavretý pracovný pomer u toho istého zamestnávateľa.

9. Krajský súd skonštatoval, že v predmetnej veci nedošlo k zmene životnej situácie žalobcu, čo predpokladá zák. č. 461/2003 Z.z. pre kompenzovanie zníženého príjmu, ale žalobca naďalej pracuje u toho istého zamestnávateľa a dosahuje porovnateľný príjem. Žalobca nemá stratu príjmu zo zárobkovej činnosti, preto nedochádza k naplneniu kompenzačného účelu nemocenského poistenia. Stalo sa tak len formálnym nástupom na rodičovskú dovolenku, a tiež formálnym prevzatím dieťaťa do starostlivosti. Ide o kvázy „prerušený“ ten istý pracovný pomer rodičovskou dovolenkou, ktorá v skutočnosti ňou nie je, ak žiadateľ vykonáva tú istú prácu u toho istého zamestnávateľa. Žalobca formálne urobil úkon nástupu na rodičovskú dovolenku v pôvodnom pracovnom pomere a uzatvoril nový pracovný pomer, čím evidentne obchádza zákon.

10. O trovách konania rozhodol krajský súd tak, že v konaní úspešnej žalovanej náhradu trov konania nepriznal, nakoľko orgánu štátnej správy trovy možné priznať len výnimočne, pričom súd takéto dôvody v danom prípade nezhliadol.

II.

Kasačná sťažnosť

11. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť dôvodiac, že krajský súd nevychádzal zo správneho právneho posúdenia veci, nakoľko § 30, § 49 ods. 1 a § 49 ods. 2 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z., ktoré boli aplikované na spornú situáciu, boli nesprávne interpretované.

12. V zmysle § 30, § 49 ods. 2 písm. d), § 58 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. a § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.12.2018 je potrebné pre vznik nároku na materské splniť okrem všeobecných podmienok stanovených v § 30 zák. č. 461/2003 Z.z. aj osobitné podmienky stanovené v § 49 zák. č. 461/2003 Z.z. Krajský súd mal za to, že žalobca nesplnil podmienku prevzatia dieťaťa do starostlivosti a to z dôvodu, že odporuje zmyslu a účelu zák. č. 461/2003 Z.z., aby bolo poskytnuté materské počas materskej dovolenky, resp. rodičovskej dovolenky v prípade otca dieťaťa, ak otec dieťaťa, ktorý deklaruje prevzatie dieťaťa do starostlivosti naďalej vykonáva závislú činnosť v podstate za tých istých pracovných podmienok, ktoré vylučujú, aby mohol poskytovať starostlivosť dieťaťu. Žalobca s uvedeným názorom nesúhlasil a mal za to, že krajský súd nevyvodil správny záver zo zisteného skutkového stavu, čím nesprávne právne posúdil vznik nároku na materské, keďže žalobca

preukázateľne splnil všetky podmienky, ktoré zakladajú vznik nároku na materské v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z.

13. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že podľa žalovanej, ako aj podľa krajského súdu nevznikol žalobcovi nárok na materské z dôvodu, že vykonával závislú prácu na základe druhého pracovného pomeru. Formálne uzavretie nového pracovného pomeru u toho istého zamestnávateľa a za tých istých podmienok nemôže podľa krajského súdu naplniť dohodu rodičov o prevzatí dieťaťa do starostlivosti otca, nakoľko u žalobcu nedošlo k zmene životnej situácie, ktorá by si vyžadovala kompenzáciu príjmu. Krajský súd v napadnutom rozsudku konštatoval, že výkon zárobkovej činnosti v zásade nie je prekážkou vzniku nároku na materské inému poistencovi, pokiaľ sú pracovné podmienky na výkon práce nastavené tak, aby za ich splnenia bolo možné poskytnúť dieťaťu adekvátnu starostlivosť. Úmyslom zákonodarcu bolo podľa krajského súdu odškodňovať iba skutočné poskytovanie starostlivosti dieťaťu priamo osobou uplatňujúcou si z dôvodu jej poskytovania s tým spojený nárok na materské. Krajský súd mal za to, že žalobca nespĺnil osobitnú podmienku vzniku nároku na materské, a to podmienku prevzatia dieťaťa do starostlivosti a starostlivosť o toto dieťa otcom dieťaťa, keďže mal uzatvorený ďalší pracovný pomer a z toho dôvodu žalobu zamietol. S právnym posúdením a odôvodnením krajského súdu žalobca nesúhlasil a mal za to, že krajský súd po preskúmaní veci túto nesprávne právne posúdil z dôvodu, že zák. č. 461/2003 Z.z. stanovuje podmienky, ktoré je poistenec povinný splniť na vznik nároku na materské. V § 49 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. sú explicitne stanovené osobitné podmienky, ktoré musia byť kumulatívne splnené pre vznik nároku na materské. Žalobca preukázateľne splnil všetky podmienky, ktoré stanovuje zák. č. 461/2003 Z.z., a to aj podmienku prevzatia dieťaťa do starostlivosti a poskytovanie adekvátnej starostlivosti dieťaťu otcom dieťaťa. Legálnu definíciu pojmu starostlivosť o dieťa, resp. prevzatie dieťaťa do starostlivosti otcom dieťaťa neobsahuje žiadny právny predpis a preto nie je jednoznačné, či má otec dieťaťa poskytovať dieťaťu adekvátnu starostlivosť 24 hodín denne, alebo na čo presne má otec dieťaťa dbať, aby bolo možné konštatovať pre účely tejto nemocenskej dávky, že svojmu dieťaťu poskytuje riadnu starostlivosť.

14. Krajský súd v napadnutom rozsudku tvrdil, že o skutočné poskytovanie starostlivosti ide v prípade, ak túto starostlivosť poskytuje priamo osoba, ktorá si nárok na materské uplatňuje. V takomto prípade by sa tak starostlivosťou rozumela priama starostlivosť o dieťa poskytovaná 24 hodín denne, čo žalobca považoval za absurdné. Na druhej strane však krajský súd uviedol, že výkon zárobkovej činnosti nie je v zásade prekážkou vzniku nároku na materské otcovi dieťaťa, čo sa vylučuje s predchádzajúcim tvrdením. V prípade, ak by poistenec vykonával akúkoľvek zárobkovú činnosť, automaticky by nemohol poskytovať starostlivosť dieťaťu 24 hodín denne. Navyše v prípade, ak by bolo úmyslom zákonodarcu poskytovať materské iba otcom, ktorí poskytujú starostlivosť dieťaťu osobne bez pomoci inej osoby, zakomponoval by túto podmienku ako podmienku pre vznik nároku na materské do zák. č. 461/2003 Z.z. Keďže tak neurobil, bolo povinnosťou žalovanej priznať žalobcovi materské v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z. účinnom v čase podania žiadosti o túto nemocenskú dávku. Z tohto dôvodu je potrebné pri naplnení podmienky starostlivosti o dieťa pre vznik nároku na materské analogicky aplikovať zák. č. 571/2009 Z.z. o rodičovskom príspevku, ktorý v § 3 ods. 3 definuje riadnu starostlivosť o dieťa a zároveň hovorí, že podmienka riadnej starostlivosti o dieťa je splnená aj vtedy, ak oprávnená osoba zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa osobne alebo inou plnoletou fyzickou osobou alebo právnickou osobou.

15. Žalobca sa o svoje dieťa riadne staral a kládol dôraz na výživu, hygienu a výživu dieťaťa a rovnako dodržiaval jeho preventívne zdravotné prehliadky. Žalovaná, ako aj krajský súd konštatovali, že žalobca nezabezpečoval riadnu starostlivosť dieťaťu, avšak neuviedli, na základe akých skutočností, dôkazov, či šetrení dospeli k tomuto záveru. O tom, či poistenec zabezpečuje riadnu starostlivosť svojmu dieťaťu, môže rozhodnúť len orgán, ktorý je na to oprávnený v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Doposiaľ však neexistuje žiadne rozhodnutie súdu alebo iného štátneho orgánu, ktorým by bola akokoľvek spochybnená poskytovaná starostlivosť žalobcom dieťaťu, ktoré žalobca prevzal po dohode s matkou do svojej starostlivosti, v dôsledku čoho je preukázané, že žalobca sa o svoje dieťa riadne staral a splnil tak všetky podmienky potrebné na vznik nároku na materské.

16. Žalobca uviedol, že žalovaná nárok na materské otcom nepriznáva účelovo vzhľadom na nápor žiadostí o materské zo strany otcov, ale predovšetkým z dôvodu, že si dovoľia popri poberaní materskej dávky a popri starostlivosti o dieťa zabezpečiť svoju rodinu a zlepšiť podmienky príjmom z iného pracovného pomeru. Prítom túto možnosť pripúšťa tak Zákonník práce, ktorý umožňuje mať dohodnutých súbežne viac pracovných pomerov nielen k viacerým zamestnávateľom, ale aj k tomu istému, ako aj zák. č. 461/2003 Z.z., ktorý stanovuje, že nároky z každého nemocenského poistenia sa posudzujú samostatne. Napriek uvedenému si žalovaná, ako aj krajský súd, svojvoľne konštruovali podmienky ohľadne nároku na materskú dávku žalobcu, resp. súvisiace s priznaním nároku na materské. Tento výklad nemá oporu v zák. č. 461/2003 Z.z. Žalovaná si na neprávne, resp. na tom, čo vôbec nemá oporu v právnej úprave obsiahnutej v zák. č. 461/2003 Z.z., stavia ako orgán verejnej správy právo. Organizačné zložky žalovanej ako orgány verejnej správy, vychádzajúc zo znenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, sú povinné postupovať spôsobom, ktorý ustanovuje zákon. Zo žiadneho ustanovenia zák. č. 461/2003 Z.z. nevyplýva, že iný poistenc, ktorý si uplatnil nárok na materské z titulu starostlivosti o dieťa z jedného poistného vzťahu, nemôže popri starostlivosti o dieťa vykonávať zárobkovú činnosť v inom poistnom vzťahu, ktorá mu zakladá povinnú účasť na inom nemocenskom poistení. Ak si krajský súd vykladal tieto ustanovenia rovnako ako žalovaná, ide o svojvoľu pri aplikácii práva a porušenie čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

17. V prípade uzatvorenia druhého pracovného pomeru, ktorý zakladá iné nemocenské poistenie, má žalobca za to, že tento druhý pracovný pomer nemala žalovaná posudzovať na účely nároku na materskú dávku z toho poistného vzťahu, z ktorého si žalobca uplatnil nárok na materské, a to z dôvodu, že zák. č. 461/2003 Z.z. hovorí v § 58 ods. 1, že „Nárok na nemocenskú dávku sa posudzuje samostatne z každého nemocenského poistenia.“ Skutočnosť, že žalobca uzatvoril druhý pracovný pomer, nemá na vznik nároku na materské a rovnako tiež na výkon riadnej starostlivosti o dieťa žiadny vplyv, keďže § 58 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. hovorí, že nemocenská dávka sa má vždy posudzovať samostatne. Toto ustanovenie predpokladá existenciu viacerých nemocenských poistení, čiže možnosť zamestnanca uzatvoriť viaceré pracovných pomerov nielen k rôznym zamestnávateľom, ale aj k tomu istému pri dodržaní podmienok stanovených v § 50 Zákonníka práce a rovnako zák. č. 461/2003 Z.z. uzatvorenie druhého pracovného pomeru, ktorý zakladá iné, t.j. druhé nemocenské poistenie, nepovažuje za skutočnosť, ktorá má mať vplyv na vznik nároku na materské. Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak zamestnancovi vznikne nárok na nemocenskú dávku, žalovaná je oprávnená posudzovať túto dávku iba z nemocenského poistenia z jedného pracovného pomeru a nie súbežne z dvoch alebo viacerých pracovných pomerov, čo v tomto prípade žalovaná porušila. Rovnako pochybil aj krajský súd, ktorý rozhodnutie žalovanej, ako aj postup, ktorý vydaniu tohto rozhodnutia predchádzal, preskúmaval. Aj v prípade vzniku nároku na nemocenskú dávku, ktorú si poistenc uplatní z nemocenského poistenia z jedného pracovného pomeru, nemá žalovaná oprávnenie vylučovať nárok na túto dávku z dôvodu druhého pracovného pomeru, ktorý zakladá druhé nemocenské poistenie, z ktorého sa nároky posudzujú samostatne a nezávisle od druhého. Právne predpisy nebránia zamestnancovi, ak sa stane dočasne práceneschopným poberať nemocenskú dávku len z jedného nemocenského poistenia z jedného pracovného pomeru a v druhom zamestnaní pokračovať a vykonávať závislú prácu.

18. Zák. č. 461/2003 Z.z. stanovuje podmienky vzniku nároku na materské, ktoré ak sú splnené, je žalovaná povinná žalobcovi vzniknutý nárok priznať. Žalobca jednoznačne stanovené podmienky splnil, vrátane podmienky prevzatia dieťaťa do starostlivosti a poskytovania starostlivosti dieťaťu, vzhľadom na čo mu nárok na materské mal byť priznaný. Krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď nesprávne interpretoval a následne nesprávne aplikoval § 58 ods. 1, § 49 a § 30 zák. č. 461/2003 Z.z., čoho dôsledkom je nepriznanie materskej dávky žalobcovi, na ktorú mu vznikol nárok.

19. Z uvedených dôvodov žalobca navrhol, aby kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 16. decembra 2019, č.k. 43Sa/9/2019-101, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti

20. Žalovaná vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti sa s napadnutým rozsudkom krajského súdu stotožnila.

21. Zák. č. 461/2003 Z.z. v § 49 ods. 1 uvádza, že nárok na materské má iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará. Keďže uvedený právny predpis ďalej neuvádza, že túto starostlivosť je možné poskytovať aj inou osobou je zrejmé, že na účely nároku na materské je nevyhnutné, aby starostlivosť dieťaťu poskytovala osoba, ktorá ho do svojej starostlivosti prevzala. Formulácia slov uvedených v prvej vete § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. neumožňuje iný logický ani gramatický výklad ako ten, že zákonodarca mal na mysli osobnú starostlivosť o dieťa. Ak by mal zákonodarca v úmysle umožniť poberanie materského aj osobám, ktoré starostlivosť o dieťa zabezpečia inou fyzickou alebo právnickou osobou, prvá veta § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. by bola formulovaná nasledovne: „Iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý zabezpečil starostlivosť o toto dieťa.“, prípadne by znela: „Iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa riadne stará...” s odvolaním na zák. č. 571/2009 Z.z. Taktiež by v tomto prípade boli irelevantné § 51 a § 48 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z.

22. Žalovaná posudzovala splnenie podmienok nároku na materské z nemocenského poistenia žalobcu trvajúceho od 01. októbra 2004, t.j. v súlade s § 58 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 543/2010 Z.z. a predmetný nárok neposudzovala z dvoch pracovných pomerov, ako sa domnieval žalobca.

23. Skutočnosť, že žalobca uzatvoril s tým istým zamestnávateľom od 16. októbra 2018, t.j. odo dňa uplatnenia nároku na materské, druhý pracovný pomer a v tomto naďalej vykonával prácu v rovnakom rozsahu z hľadiska pracovného času ako v pracovnom pomere trvajúcom od 01. októbra 2004 (37,5 hodín týždenne) a dosahoval príjem v porovnateľnej výške, bolo potrebné zohľadniť pri posúdení splnenia podmienky prevzatia dieťaťa do starostlivosti a starostlivosti o toto dieťa. Bolo povinnosťou žalovanej skúmať, či k prevzatiu dieťaťa do starostlivosti došlo len formálne, a či rovnako formálne došlo k nástupu na rodičovskú dovolenku u uvedeného zamestnávateľa.

24. V rámci posudzovania nároku na nemocenskú dávku je úlohou žalovanej tiež sledovať aj znaky svedčiace o zneužívaní systému sociálneho poistenia, resp. obchádzaní zák. č. 461/2003 Z.z., a teda, či splnenie podmienok nároku na materské nie je žiadateľom o dávku len simulované, a či pracovná záťažnosť súvisiaca s dosahovaním príjmu z iného poistného vzťahu nemá zásadný vplyv na to, či iný poistenec reálne zvládne poskytnúť dieťaťu starostlivosť vyžadovanú zák. č. 461/2003 Z.z.

25. Žalovaná sa stotožnila s názorom krajského súdu, že v prípade žalobcu nedochádza k naplneniu kompenzačného účelu nemocenského poistenia, v jeho prípade ide len o formálny nástup na rodičovskú dovolenku a o formálne prevzatie dieťaťa do starostlivosti, ide o kvázi „prerušený“ ten istý pracovný pomer rodičovskou dovolenkou, ktorá v skutočnosti ňou nie je, úkon, ktorý žalobca urobil len formálne, čím evidentne obchádza zákon.

26. Zabezpečené dôkazy preukazujú, že žalobca podmienku prevzatia dieťaťa do svojej starostlivosti ustanovenú v § 49 ods. 1 a 2 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.12.2018 nesplnil a splnenie tejto podmienky len predstieral. Žalobca síce uzavrel s matkou dieťaťa dohodu o prevzatí dieťaťa do starostlivosti, ktorú vyžaduje zák. č. 461/2003 Z.z., avšak z okolností prípadu je zrejmé, že skutočné správanie sa rodičov tejto dohode nezodpovedalo.

27. Žalovaná z uvedených dôvodov navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu v súlade s § 461 SSP zamietol.

IV.

Právne posúdenie kasačným súdom

28. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 452 ods. 1 SSP v spojení s § 439 SSP preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas (§ 443 ods. 2 písm. a/ SSP), preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednohlasne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 SSP) dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti žalobcu nemožno priznať úspech.

29. Kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR. Rozsudok bol verejne vyhlásený 26. mája 2021 (§ 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP).

30. Podľa § 454 SSP na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

31. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

32. Podľa § 2 písm. a) zák. č. 461/2003 Z.z. sociálne poistenie podľa tohto zákona je nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva.

33. Podľa § 30 zák. č. 461/2003 Z.z. zamestnanec má nárok na nemocenskú dávku, ak
a) splnil podmienky ustanovené na vznik nároku na nemocenskú dávku počas trvania nemocenského poistenia alebo po jeho zániku v ochranej lehote a
b) nemá príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ podľa § 138 ods. 1, okrem príjmu, ktorý sa poskytuje z iného dôvodu, než za vykonanú prácu, za obdobie trvania dôvodu na poskytnutie nemocenskej dávky uvedeného v § 33 ods. 1, § 39 ods. 1, § 48 ods. 1 a § 49 ods. 1.

34. Podľa § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará, má nárok na materské odo dňa prevzatia dieťaťa do starostlivosti v období 28 týždňov od vzniku nároku na materské. Osamelý iný poistenec, ktorý sa stará o dieťa prevzaté do svojej starostlivosti, má nárok na materské v období 31 týždňov od vzniku nároku na materské a iný poistenec, ktorý prevzal do starostlivosti dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará, má nárok na materské 37 týždňov od vzniku nároku na materské. Iný poistenec má nárok na materské najdlhšie do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa, ak v posledných dvoch rokoch pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti bol nemocensky poistený najmenej 270 dní.

35. Podľa § 49 ods. 2 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z. iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti, je otec dieťaťa po dohode s matkou dieťaťa, najskôr po uplynutí šiestich týždňov odo dňa pôrodu, a matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok.

36. Podľa § 51 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z., ak dieťa prevzala do starostlivosti iná fyzická osoba alebo právnická osoba z dôvodu, že sa poistenec podľa lekárskeho posudku nemôže alebo nesmie starať o dieťa pre svoj nepriaznivý zdravotný stav, nárok na materské tomuto poistencovi zaniká dňom prevzatia dieťaťa do tejto starostlivosti a opätovne vzniká odo dňa prevzatia dieťaťa zo starostlivosti inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby. Nárok na materské trvá do uplynutia celkového obdobia trvania nároku na materské, najdlhšie do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa.

37. Podľa § 51 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z., ak sa poistenec prestal starať o dieťa z iného dôvodu, ako je jeho nepriaznivý zdravotný stav, nárok na materské zaniká dňom skončenia jeho starostlivosti o dieťa a opätovne vzniká odo dňa pokračovania v starostlivosti o toto dieťa. Obdobie, počas ktorého sa poistenec prestal starať o dieťa z iných dôvodov, sa započítava do celkového obdobia trvania nároku na materské.

38. Podľa § 52 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. materské sa poskytuje za dni.

39. Podľa § 52 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. materské sa poskytuje za to isté obdobie len raz a len jednému poistencovi. To neplatí, ak inému poistencovi vznikne nárok na materské podľa § 49 ods. 1 počas obdobia uvedeného v § 48 ods. 9.

40. Podľa § 58 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. nárok na nemocenskú dávku sa posudzuje samostatne z každého nemocenského poistenia.

41. Podľa § 195 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav vecí, a na ten účel obstará potrebné podklady na rozhodnutie.

42. Podľa § 195 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti.

43. Podľa § 1 ods. 2 zák. č. 571/2009 Z.z. rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa.

44. Podľa § 3 ods. 1 zák. č. 571/2009 Z.z. oprávnená osoba má nárok na rodičovský príspevok, ak
a) zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa a
b) má trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky (ďalej len "pobyt") alebo je osobou podľa osobitného predpisu.

45. Podľa § 3 ods. 3 zák. č. 571/2009 Z.z. riadna starostlivosť o dieťa podľa tohto zákona je starostlivosť poskytovaná dieťaťu v záujme všestranného fyzického vývinu a psychického vývinu dieťaťa, najmä primeraná výživa dieťaťa, hygiena dieťaťa, výchova dieťaťa a dodržiavanie preventívnych prehliadok dieťaťa podľa osobitného predpisu.

46. Podľa § 3 ods. 4 zák. č. 571/2009 Z.z. podmienka riadnej starostlivosti o dieťa sa považuje za splnenú, ak oprávnená osoba zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa osobne alebo inou plnoletou fyzickou osobou alebo právnickou osobou.

47. S právnym záverom krajského súdu sa kasačný súd stotožnil vychádzajúc zo skutkového stavu, ktorý podrobne v odôvodnení rozsudku popísal krajský súd.

48. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej, ktorým zamietla odvolanie žalobcu, potvrdila prvostupňové rozhodnutie a súčasne vykonala opravu výrokovej časti prvostupňového rozhodnutia, ktorým nebol žalobcovi priznaný nárok na materské od 16. októbra 2018.

49. Medzi účastníkmi konania nebola spornou skutočnosť, že žalobca si žiadosťou zo dňa 24. októbra 2018 uplatnil nárok na materské v súvislosti s prevzatím mal. dieťaťa do starostlivosti. Spornou nebola ani skutočnosť o uzavretí dohody medzi rodičmi o prevzatí starostlivosti o dieťa do starostlivosti otca zo dňa 24. októbra 2018 odo dňa 16. októbra 2018. Spornou rovnako tak nebola ani skutočnosť, že žalobca uzavrel pracovnú zmluvu so spoločnosťou Schaeffler Skalica, spol. s.r.o., v ktorej je ako druh práce, na ktorý sa zamestnanec prijíma uvedený: "TL. Vedúci tímu", miesto výkonu práce je u zamestnávateľa v jeho sídle v Skalici, deň nástupu do práce je 16. október 2018. Spornou bola medzi účastníkmi skutočnosť, či žalobca splnil jednu zo zákonných podmienok na priznanie materského, a to, či zamestnanie žalobcu na plný pracovný úväzok v zmysle predmetnej pracovnej zmluvy, malo za následok vznik podmienok, ktoré objektívne vylúčili prevzatie starostlivosti o mal. dieťa.

50. Žalovaná žalobcovi nepriznala nárok na uplatnenú nemocenskú dávku dôvodiac najmä dvoma skutočnosťami, a to nesplnením podmienky reálneho prevzatia starostlivosti o dieťa žalobcom podľa § 49 ods. 1 a 2 písm. d) zák. č. 461/2009 Z.z., ako aj podmienky naplnenia kompenzačného účelu

predmetnej nemocenskej dávky predpokladaného § 2 písm. a) zák. č. 461/2009 Z.z.

51. Podľa názoru kasačného súdu žalovaná posúdila zákonné podmienky na priznanie uplatneného nároku na materské v súlade s požiadavkou zák. č. 461/2003 Z.z. na kumulatívne splnenie podmienok podľa § 49 ods. 1 a 2 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z. v spojení s § 2 písm. a) zák. č. 461/2003 Z.z. Žalovaná v predmetnej veci vychádzala zo skutočného stavu veci, keď z administratívneho spisu vyplýva, že vykonala dôkazy potrebné na objasnenie veci.

52. Materské je nemocenskou dávkou, ktorá sa za podmienok ustanovených zák. č. 461/2003 Z.z. poskytuje z nemocenského poistenia, pričom sa jedná o opakujúcu sa peňažnú dávku, nahrádzajúcu mzdu alebo plat počas materskej dovolenky, resp. rodičovskej dovolenky v prípade otca dieťaťa. Nemocenská dávka plní účel hmotného zabezpečenia v dôsledku materstva, resp. u iného poistenca v dôsledku prevzatia dieťaťa do starostlivosti, a to v prípade straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti z tohto dôvodu. Účelom materského je teda preklenúť časové obdobie, kedy v dôsledku materstva alebo prevzatia dieťaťa do starostlivosti poistenci nemôžu pracovať vôbec alebo len obmedzene, čo viedlo k strate alebo zníženiu príjmu zo zárobkovej činnosti. Iba formálne prevzatie dieťaťa otcom v zmysle uzatvorenej dohody rodičov, bez reálneho naplnenia jej obsahu, nezodpovedá účelu materskej dávky. Napriek tomu, že pojem starostlivosť nie je v zák. č. 461/2003 Z.z. definovaný, nemožno vychádzať z pojmu riadna starostlivosť v zmysle zákona o rodičovskom príspevku, a to z dôvodu, že rodičovský príspevok je dávka iného charakteru. Rodičovský príspevok je štátnou sociálnou dávkou upravenou v osobitnom zákone, ktorou štát prispieva všetkým rodičom v rovnakej sume bez ohľadu na výšku dosiahnutého príjmu. Naproti tomu účelom materského nie je zvýšiť príjem rodiny, ale kompenzovať výpadok príjmu jedného z rodičov v dôsledku starostlivosti o dieťa. Skutočnosť, že zákonodarca predpokladal skutočnú starostlivosť o dieťa, vyplýva aj z § 51 ods. 1 a 2 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorý viaže zánik nároku na materské práve na dôvod, že sa poistenec prestal starať o dieťa. Z tohto ustanovenia jednoznačne vyplýva, že osoba, ktorá sa prestala starať o dieťa z iného dôvodu ako je jeho nepriaznivý zdravotný stav, musí byť len poistenec, teda ten, kto poberá materské ako dávku z nemocenského poistenia, čo v konečnom dôsledku znamená, že práve táto osoba sa predtým musela o dieťa starať. V prípade, ak by sa nevyžadovala skutočná starostlivosť o dieťa poistencom a postačovala by iba formálna dohoda, zakotvenie uvedených dôvodov zániku nároku na materské by nedávalo zmysel. Podľa názoru kasačného súdu táto osoba, t. j. otec, je pri výkone starostlivosti o dieťa nezastupiteľná. Kasačný súd zastáva právny názor, že § 51 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. priamo nadväzuje na dikciu § 49 ods. 1 a potvrdzuje právny záver, že poistenec, ktorý dieťa prevzal do starostlivosti, sa o toto dieťa musí osobne starať.

53. Z tohto dôvodu žalovaná správne dospela k záveru, že v danom prípade od nástupu žalobcu do pracovného pomeru nebola splnená podmienka jeho starostlivosti o dieťa. Ak žalobca v priebehu rodičovskej dovolenky riadne pracoval v hlavnom pracovnom pomere na neskrátený týždenný pracovný čas, potom nie je možné konštatovať, že by sa staral o dieťa tak, ako to predpokladá zák. č. 461/2003 Z.z., teda osobne, čoho dôsledkom by bola strata alebo zníženie jeho príjmu.

54. Z ustanovenia § 30 písm. b) zák. č. 461/2003 Z.z. vyplýva, že iný poistenec, v tomto prípade otec dieťaťa, pre účely priznania materského nesmie v priebehu poskytovania starostlivosti o dieťa dosahovať príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ z toho pracovného vzťahu, z ktorého si uplatnil nárok na materské. To však nevylučuje možnosť dosahovať príjem z iného pracovného vzťahu, t.j. z iného nemocenského poistenia, pričom súčasne, okrem tejto všeobecnej podmienky nároku na nemocenskú dávku, v danom prípade na materské, žiadateľ musí spĺňať aj ďalšie osobitné podmienky zákona, konkrétne podmienku prevzatia dieťaťa do starostlivosti po dohode s matkou a podmienku reálneho zabezpečovania starostlivosti tomuto dieťaťu.

55. Podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti a následného poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu ustanovená v § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. je splnená vtedy, ak otec dieťaťa fakticky, nielen formálne, prevezme dieťa do svojej starostlivosti. Spravidla ide o situáciu, kedy otec dieťaťa prerušuje svoju pracovnú činnosť, aby sa mohol o dieťa starať, a aby sa matka dieťaťa mohla vrátiť do

pracovného procesu. Taktiež môže ísť o situáciu, že otec dieťaťa aj po prevzatí dieťaťa do starostlivosti vykonáva inú pracovnú činnosť, avšak v menšom rozsahu z hľadiska pracovného času ako pracovnú činnosť v pracovnom pomere, z ktorého si uplatnil nárok na materské.

56. Pri posudzovaní možnosti žalobcu poskytovať mal. dieťaťu starostlivosť zodpovedajúcu podmienkam poskytovania materského je pritom rozsah pracovnej činnosti žalobcu a počet pracovných hodín v jednotlivých mesiacoch strávených na pracovisku potrebné posudzovať v súvislosti s rozsahom jeho starostlivosti, ktorý vzhľadom na pripustenie možnosti vykonávania pracovnej činnosti poberateľom dávky, ale aj vzhľadom na starostlivosť druhého z rodičov, zjavne nie je absolútnym, teda predstavujúcim 24 hodín denne.

57. Splnenie zákonných podmienok je potrebné skúmať pri každom prípade individuálne, pričom treba mať na zreteli to, že výkon inej zárobkovej činnosti nie je prekážkou vzniku nároku na materské inému poistencovi, pokiaľ sú pracovné podmienky na výkon práce nastavené tak, aby za ich splnenia bolo možné poskytnúť dieťaťu adekvátnu starostlivosť. Nemožno akceptovať len formálne prevzatie dieťaťa do starostlivosti, a preto je žalovaná oprávnená a aj povinná v záujme zistenia skutočného stavu veci skúmať a vyhodnocovať, či konkrétna dohoda rodičov o prevzatí dieťaťa do starostlivosti iného poistenca je realizovateľná s prihliadnutím na okolnosti prípadu, ktoré sú tvorené aj možnosťami poskytovania starostlivosti dieťaťu v priebehu výkonu práce v domácom prostredí zamestnanca alebo pri výkone práce na čiastočný úväzok a či sa aj reálne táto dohoda rodičov napĺňa. Pri zohľadnení účelu zákona, účelu inštitútu materského, ako aj s prihliadnutím na zákonom stanovené podmienky pre iného poistenca ako je matka dieťaťa, ktorý prevzal dieťa do svojej starostlivosti, je logický záver a požiadavka žalovanej, aby osoba, ktorá sa chce starať o dieťa a uplatňuje nárok na materské preukázala, že prevzala tú časť starostlivosti, ktorú zabezpečovala matka dieťaťa a zároveň, aby preukázala, ako sa zmenila jej životná situácia v dôsledku starostlivosti o dieťa.

58. Žalovaná dopytom na zamestnávateľa žalobcu zistila, že týždenný pracovný čas žalobcu zostal pri novom pracovnom pomere totožný, t.j. 37,5 hodiny.

59. Kasačný súd má za to, že žalovaná ohľadom skutkového záveru o fiktívnosti deklarovaného prevzatia starostlivosti o dieťa žalobcom a o fiktívnosti jej následného poskytovania dospela na základe dostatočne zisteného skutočného stavu veci. Žalovaná vychádzala pri jeho vyhodnotení nielen z obsahu predloženej pracovnej zmluvy a výpisu platieb, ale vykonala dopyt na zamestnávateľa žalobcu za účelom, aby zistila jeho dohodnutý týždenný úväzok a výšku základnej mesačnej mzdy, keď z takto poskytnutých informácií vyplýva, že žalobca nevykonával prácu len na čiastočný úväzok, pričom z pracovnej zmluvy vyplýva aj skutočnosť, že žalobca vykonával prácu priamo v sídle zamestnávateľa.

60. Rovnako nemožno opomenúť kompenzačný účel poskytnutia predmetnej nemocenskej dávky, keď účelom materského poskytovaného z nemocenského poistenia je kompenzovanie príjmu zo zárobkovej činnosti v dôsledku rôznych životných situácií. Vo vzťahu k materskému, ako dávke poskytovanej z nemocenského poistenia, zákonodarca predpokladá stratu alebo zníženie príjmu v súvislosti s prevzatím dieťaťa do starostlivosti iným poistencom. Žalobca, t.j. otec dieťaťa vykonával naďalej zárobkovú činnosť. Za tohto stavu nenastala u žalobcu zmena životnej situácie. Z administratívneho spisu žalovanej vyplýva, že týždenný pracovný čas žalobcu z pracovnoprávneho vzťahu vzniknutého od 01. mája 2005 v znení dodatkov, ako aj z pracovnoprávneho vzťahu vzniknutého 16. októbra 2018 bol dohodnutý v rovnakom rozsahu, t.j. plný pracovný úväzok, pričom sa navyše jednalo o totožného zamestnávateľa a dosahoval príjem v porovnateľnej výške, akú dosahoval z pracovnej činnosti zakladajúcej nemocenské poistenie, z ktorého si nárok na materské uplatnil. Odporuje zmyslu a účelu zákona, aby bolo poskytnuté materské počas materskej dovolenky, resp. rodičovskej dovolenky v prípade otca dieťaťa, ak otec dieťaťa, ktorý deklaruje prevzatie dieťaťa do starostlivosti naďalej vykonáva závislú činnosť v podstate za tých istých pracovných podmienok, ktoré vylučujú, aby mohol poskytovať starostlivosť dieťaťu, čo je aj prípad žalobcu.

61. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dňom prevzatia mal. dieťaťa do starostlivosti na základe dohody

medzi rodičmi mal. dieťaťa žalobca formálne vykázal splnenie podmienok podľa § 30 a § 49 zák. č. 461/2003 Z.z. na priznanie nároku na materské. Avšak kasačný súd má za to, že uzavretie nového pracovného pomeru u toho istého zamestnávateľa a za obdobných podmienok nemôže naplniť tzv. dohodu rodičov o prevzatí mal. dieťaťa do starostlivosti otca, nakoľko u žalobcu nedošlo k zmene jeho životnej situácie, ktorá by si vyžadovala kompenzáciu príjmu. U žalobcu nedošlo ani k strate príjmu zo zárobkovej činnosti z dôvodu prevzatia starostlivosti o mal. dieťa. Pričom nemožno ani opomenúť tú skutočnosť, že rovnako zostalo zachované miesto výkonu práce žalobcu. Porovnaním pracovných zmlúv žalobcu, ako aj z ostatných listín založených v administratívnom spise žalovanej vyplýva, že nedošlo k takej zmene pomerov žalobcu, aby mohol prevziať starostlivosť o mal. dieťa na účel vzniku nároku na materské a ani k zmene pomerov žalobcu, ktoré by si vyžadovali kompenzáciu príjmu.

62. K definícii pojmu starostlivosť a k výkladu tohto pojmu v zmysle zák. č. 571/2009 Z.z. kasačný súd uvádza, že pojem riadna starostlivosť zavedený zák. č. 571/2009 Z.z., umožňujúci zabezpečenie starostlivosti o dieťa aj pomocou inej fyzickej, či právnickej osoby, zodpovedá účelu rodičovského príspevku ako štátnej dávky, ktorou štát prispieva na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa, nie však vyššie vymedzenému účelu materskej dávky. Materské a rodičovský príspevok sú dve rozdielne dávky, čo do charakteru, účelu, za ktorým sú poskytované, podmienok ich poskytovania, ich právnej úpravy, oprávnených subjektov, ktorým sa dávka poskytuje, ako aj subjektu, ktorý tieto dávky vypláca. Tieto dávky si nemožno zamieňať, resp. vzťahovať podmienky jednej dávky na druhú. Materské má svoju konkrétnu právnu úpravu, tzv. lex specialis, a tou je zákon, používajúci pojem starostlivosť. Ten má rovnakú právnu silu ako zák. č. 571/2009 Z.z., ktorý je špeciálnym právnym predpisom vo vzťahu k rodičovskému príspevku. Medzi týmito právnymi predpismi neexistuje vzťah generálneho predpisu voči špeciálnemu predpisu, umožňujúci vzájomné prelnanie týchto úprav. Vzhľadom na tieto skutočnosti nie je daný právny základ pre aplikáciu ustanovení zák. č. 571/2009 Z.z., resp. iného špeciálneho predpisu na materské. Analogické použitie pojmu riadna starostlivosť podľa zák. č. 571/2009 Z.z. aj pre účely sociálneho poistenia je možné len čo do obsahu tohto pojmu, ktorý je vysvetlený v § 3 ods. 3 zák. č. 571/2009 Z.z. Tým je však možnosť analógie vyčerpaná. Ostatné podmienky, akým je aj spôsob, ktorým sa samotná starostlivosť o dieťa zabezpečuje, je možné aplikovať len pre účely zák. č. 571/2009 Z.z. Nemožno opomenúť ani odlišnú formuláciu podmienok pre priznanie týchto rôznych dávok. Zatiaľ čo zák. č. 571/2009 Z.z. používa pojem „zabezpečuje“, ktorý pripúšťa aj iný spôsob obstarania, zadovážania starostlivosti, § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. pracuje s pojmom „prevezme“ (nepoužíva pojem zabezpečuje). Vzhľadom k použitým rozdielnym pojmom za okolností, ktoré existujú v danom prípade, pojem starostlivosť treba vykladať ako osobnú starostlivosť, ktorú pre odkázanosť dieťaťa je celodenne povinný poskytovať rodič dieťaťa, spravidla matka dieťaťa. Otec dieťaťa ako iný poistenc potom už len preberá starostlivosť od matky, ktorá sa začala starať o dieťa v bezprostrednej súvislosti s jeho narodením. Z povahy tejto povinnosti vyplýva, že sa jedná o starostlivosť matky o novonarodené dieťa, ktoré je odkázané na osobnú a celodennú starostlivosť svojich rodičov, resp. aspoň jedného z nich. V duchu tohto výkladu iný poistenc preberá starostlivosť a vstupuje do nej v rovnakom rozsahu, ako ju poskytovala matka dieťaťa. O tom, že inému poistencovi vzniká nárok na materské len za podmienky prevzatia dieťaťa do osobnej starostlivosti a následného poskytovania osobnej starostlivosti, svedčí aj znenie § 51 zák. č. 461/2003 Z.z., ktoré prevzatie starostlivosti od poistenca inou fyzickou alebo právnickou osobou, resp. ukončenie starostlivosti spája so zánikom nároku na materské.

63. K námietke žalobcu, že krajský súd zobral do úvahy skutočnosti, ktoré nevyšli najavo v tomto konaní, keď prevzal tvrdenie žalovanej, že žalobca ako otec len formálne nastúpil na rodičovskú dovolenku, pričom toto tvrdenie nebolo v konaní preukázané, kasačný súd uvádza, že v zmysle vyššie uvedeného mal za to, že skutočnosť, že išlo len o formálnu dohodu rodičov o prevzatí starostlivosti o dieťa vyplynula z listín založených v administratívnom spise žalovanej. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalobca nespĺnil všetky podmienky stanovené zákonom na priznanie dávky.

64. Skutočnosť, že rozhodnutia, či už žalovaného alebo krajského súdu, nie sú odôvodnené podľa predstáv žalobcu však nemožno považovať za porušenie jeho práva, ak sú založené na správnych logických a odborných úsudkoch a argumentoch a sú vydané v súlade so zákonom, čo v prejednávacom prípade je splnené.

65. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu a s prihliadnutím na ustanovenie § 461 SSP dospel k záveru, že nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozsudku, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku. S týmito sa kasačný súd stotožňuje v celom rozsahu.

66. Kasačný súd zároveň uvádza, že „Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Taktiež podľa už mnohonásobne judikovaného názoru ústavného súdu základné práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemôžu byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 111/2017-17 z 8. marca 2017).

67. Vzhľadom na uvedené skutočnosti kasačný súd rozhodol podľa § 461 SSP tak, že kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

68. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP tak, že účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznal, keďže žalobca v tomto konaní nebol úspešný a u žalovanej nezistil dôvod, pre ktorý by mohol spravodlivo požadovať náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

69. Tento rozsudok kasačného súdu bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.